Sozialverhalten und Kirchenkonventsprotokolle

Zur Rekonstruktion des Alltags in den Kolonien in Georgien stellen die Protokolle des örtlichen Kirchenkonvents eine äußerst wichtige Quelle dar. Sie spiegeln die Diskrepanz zwischen einer an religiösen Normen orientierten kirchlichen Selbstverwaltung und dem Alltagsleben der Menschen wider. In ihren Beschlüssen können die praktische Umsetzung der in der Kirchenordnung festgelegten Gemeinderegeln im Alltagsleben der verschiedenen Kolonien nachverfolgt werden. So wurden z.B. der Umgang der Gemeinde mit vorehelicher Schwangerschaft, Ehestreitigkeiten oder jugendlichen Rauchern, aber auch diverse Fälle der Missachtung der kirchlichen Regeln zur Einhaltung der Sexualmoral verhandelt. Üblicherweise schloss ein jedes Protokoll mit dem Urteil der Mitglieder des Konvents und deren Beschluss, der dann in die Tat umgesetzt werden musste.

In einer Kirchenratssitzung am 21. März 1886 berichtete der Pastor über die zunehmende Unsitte des schädlichen Tabakrauchens unter Schülern, selbst bei siebenjährigen Knaben. Der Pastor und die Lehrer forderten vehement Schritte, um dieses Verhalten einzudämmen und das Risiko für die Gesundheit zu verringern. Sie informierten den Kirchenkonvent über eine geplante Schulvisitation. Es wurde darum gebeten, die Schulräume in Zusammenarbeit mit dem Amt ordentlich zu durchsuchen. 1

Über religiöse Fragen kam es in den Kolonien oft zu Konflikten. Manchmal gab es auch Beschwerden von einzelnen Pastoren, wie z.B. Pastor Knapp in Marienfeld. Im Jahr 1866 ging das Gerücht um, dass der Pastor den Schullehrer von seinem Posten vertreiben wolle, weil dieser nicht gut genug im Kirchengesang sei.
Pastor Knapp legte daraufhin Beschwerde gegen die Mitglieder des Kirchenkonvents wegen unzulässiger Offenlegung interner Angelegenheiten ein. Am 8. Oktober 1866 erklärte er, dass die Verhandlungen aus dem Kirchenkonvent verdeckt und ungenau weitergegeben worden wären, wodurch das Vertrauen der Gläubigen in ihn untergraben worden sei. Pastor Knapp forderte eine präzise Stellungnahme vom Schulzenamt. 2, 3
In den Kirchenkonventsprotokollen finden sich zahlreiche Fälle, in denen Verstöße gegen die religiöse Sexualmoral thematisiert werden.
Im Protokoll vom 12. März 1873 wird davon berichtet, dass ledige, männliche Jugendliche in der Nacht auf den 12. März in das obere Stockwerk des Pfarrhauses in Katharinenfeld, in dem die Mägde schliefen, eingebrochen waren. Die Mägde weckten den Pastor. Johann Georg Frick, der von den Mägden erkannt worden war, gestand vor dem Kirchenkonvent in Katharinenfeld, dass ihn Johannes Krohmer aus Elisabethtal begleitet hatte. Beide wurden streng ermahnt und dem Schulzenamt übergeben. 4
Junge Ehepaare standen unter enger Beobachtung durch den Pastor und die Gemeinde, was in den Protokollen des Kirchenkonvents im Fall des Verstoßes gegen die religiöse Sexualmoral dokumentiert ist.
Zum 19.10.1893 wurde festgehalten, dass in Katharinenfeld die beiden jungen Ehepaare Martha und Ferdinand Palmer sowie Juliane und Friedrich Kieß vor dem Kirchenkonvent zu erscheinen hatten. Ihre jeweiligen Erstgeborenen hatten zu früh, also vor Ablauf von 9 Monaten nach der Trauung, in diesen Fällen schon 6 bzw. 5 Monate das Licht der Welt erblickt. Beide Ehepaare gaben öffentlich ihre große Schuld zu, unterzeichneten das Protokoll und hofften auf die Vergebung Gottes. 5

სოციალური ურთიერთობები და საეკლესიო საბჭოს ოქმები

საეკლესიო საბჭოს (კონვენტის) ოქმები უაღრესად მნიშვნელოვან წყაროს წარმოადგენს გერმანული კოლონიების ყოველდღიური ცხოვრების აღსადგენად. ამ ოქმებში მკაფიოდ აირეკლება რელიგიურ ნორმებზე ორიენტირებულ საეკლესიო თვითმართველობასა და კოლონისტების ყოველდღიურ ცხოვრებას შორის არსებული სხვაობები. საბჭოს გადაწყვეტილებები გვიჩვენებს, თუ როგორ იყო შესაძლებელი საეკლესიო განაწესში დადგენილი თანაცხოვრების წესების პრაქტიკული განხორციელება. ოქმებში წარმოჩენილია თემის დამოკიდებულება ისეთი საკითხების მიმართ, როგორიცაა, მაგალითად ქორწინებამდე ორსულობა, ოჯახური დავები ან ახალგაზრდა მწეველების პრობლემა. თუმცა ზოგჯერ განიხილებოდა ბევრად უფრო სერიოზული საკითხებიც, ისეთი როგორიცაა, სექსუალური მორალის დაცვის საკითხები. როგორც წესი, თითოეულ ოქმში მოცემულია საბჭოს წევრების გადაწყვეტილებები, რომლებიც შემდგომ აღსრულებას ექვემდებარებოდა.
1886 წლის 21 მარტს საეკლესიო საბჭოს სხდომაზე განიხილებოდა პასტორის განცხადება, რომელიც მოსწავლეებში, მათ შორის შვიდი წლის ბიჭებშიც კი, ისეთი მავნე ჩვევის გახშირებას ეხებოდა, როგორიცაა თამბაქოს მოწევა. პასტორი და მასწავლებლები მკაცრად მოითხოვდნენ ამ ჩვევის აღსაკვეთი ნაბიჯების გადადგმას, რათა შემცირებულიყო ჯანმრთელობის დაზიანების რისკი. მათ საბჭოს (კონვენტს) აცნობეს სკოლაში დაგეგმილი ინსპექციის შესახებ და ითხოვეს საბჭოსთან ერთად საკლასო ოთახების საფუძვლიანი გაჩრეკა. 1
კოლონიებში ხშირად წარმოიშვებოდა კონფლიქტები რელიგიურ საკითხებზე ან ცალკეულ პირთა აღმსარებლობასთან დაკავშირებით. ხანდახან გამოითქმოდა საჩივრები ცალკეული პასტორების, მაგალითად მარიენფელდელი პასტორ კნაპის მიმართ. 1866 წელს გავრცელდა ჭორი, რომ პასტორს სკოლის მასწავლებლის თანამდებობიდან გათავისუფლება სურდა, რადგან მასწავლებელი საეკლესიო გალობისთვის საკმარისად „კარგი“ არ იყო.
ამის შემდეგ, პასტორმა კნაპმა შეიტანა საჩივარი საეკლესიო საბჭოს – კონვენტის – წევრების წინააღმდეგ. 1866 წლის 8 ოქტომბერს პასტორმა იჩივლა, რომ კონვენტის გადაწყვეტილებები „ფარულად და აზრის დამახინჯებით“ გამჟღავნდა, რაც ძირს უთხრიდა პასტორის მიმართ ნდობას. პასტორმა კნაპმა სოფლის თვითმმართველობას ზუსტი განმარტების“ გაკეთება მოსთხოვა. 2, 3
საეკლესიო საბჭოს ოქმები შეიცავს მრავალ ცნობას რელიგიური სექსუალური ზნეობის დარღვევასთან დაკავშირებით.
1873 წლის 12 მარტის ოქმში ნათქვამია, რომ 12 მარტის ღამეს ახალგაზრდა კაცი კატარინენფელდის პასტორის სახლის ზედა სართულზე შეიპარა, სადაც გოგონებს ეძინათ. გოგონებმა პასტორი გააღვიძეს. იოჰან გეორგ ფრიკმა, რომელიც გოგონებმა ამოიცნეს, კატარინენფელდში გამართულ საეკლესიო საბჭოზე აღიარა, რომ მას იმ ღამეს თან ახლდა იოჰანეს კრომერი ელიზაბეტთალიდან. ორივეს მკაცრი გაფრთხილება მიეცა და მათი საქმე სოფლის თვითმმართველობას გადაეცა. 4
ახალგაზრდა წყვილები პასტორისა და თემის განსაკუთრებული დაკვირვების ქვეშ იმყოფებოდნენ, რასაც საეკლესიო საბჭოს ოქმებში დაფიქსირებული რელიგიური სექსუალური მორალის დარღვევის შემთხვევების აღწერებიც მოწმობს.
1893 წლის 19 ოქტომბერს კატარინენფელდში ორი დაქორწინებული წყვილი, კერძოდ მართა და ფერდინანდ პალმერები და ასევე იულიანე და ფრიდრიხ კისები წარსდგნენ საეკლესიო საბჭოს წინაშე. საქმე ისაა, რომ მათ ძალიან ადრე, ქორწილიდან 9 თვეზე უფრო ადრე, ანუ ერთ შემთხვევაში ქორწინებიდან 6, ხოლო მეორე შემთხვევაში 5 თვის შემდეგ გაუჩნდათ ბავშვები. ორივე წყვილმა საჯაროდ აღიარა თავისი დიდი დანაშაული, ხელი მოაწერა ოქმს და ღვთის პატიების იმედი გამოთქვა. 5

Social Behavior and Church Convent Minutes

The church council minutes of the colonies are important sources for reconstructing everyday life and reflect the normative way of life within the church's self-administration. Topics in the minutes range from everyday matters to explosive incidents such as young smokers at school, disputes or sexual morality.

1

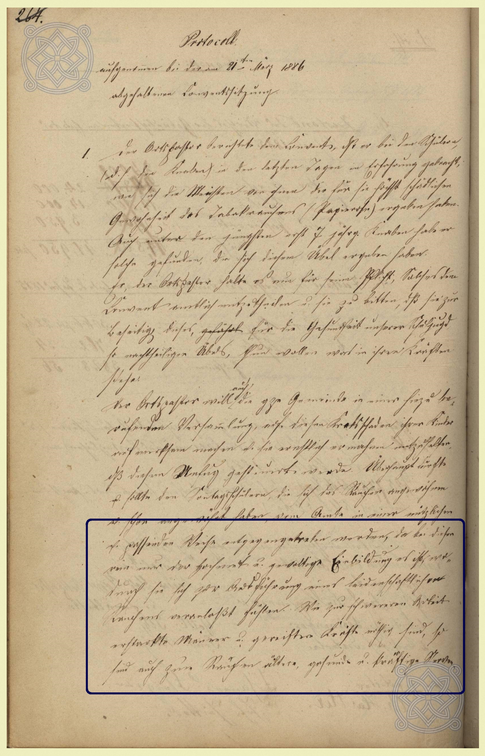

2

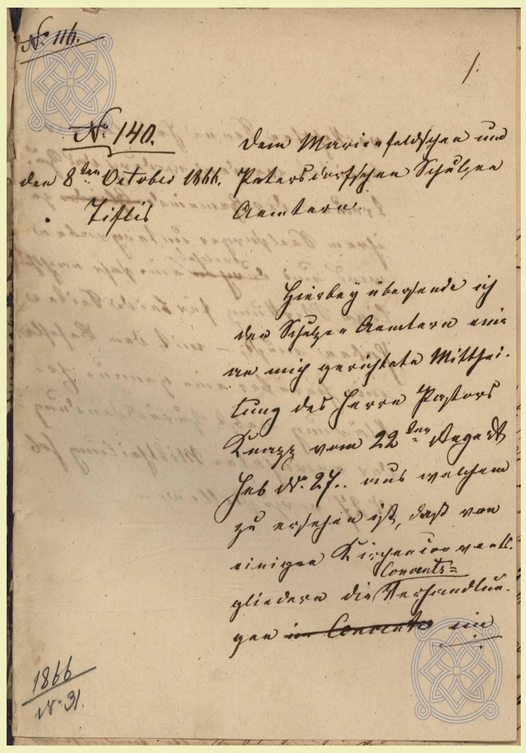

3

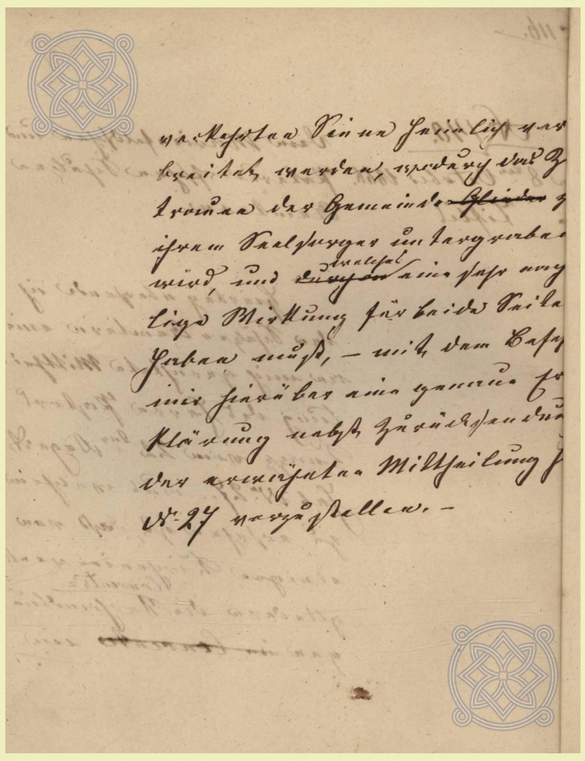

4

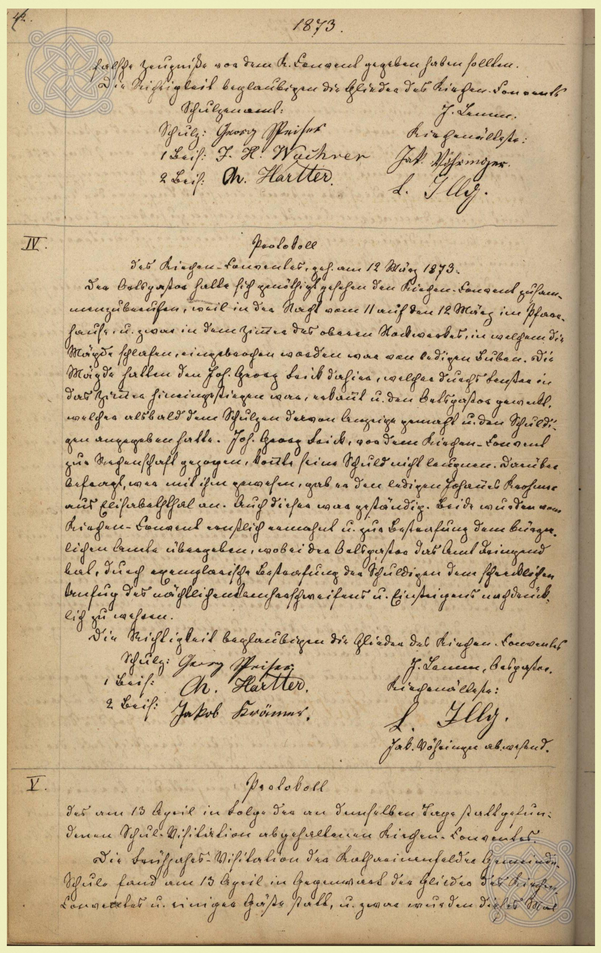

5

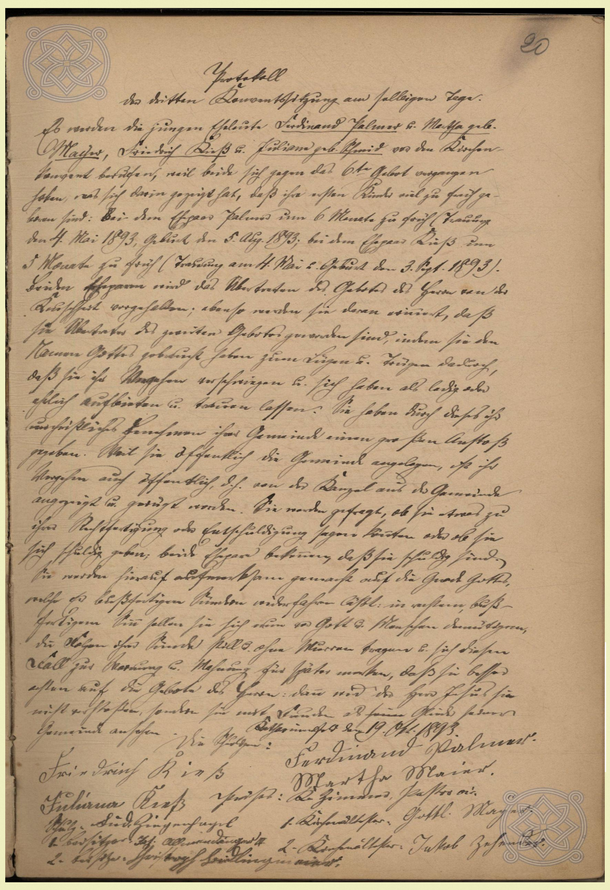

1 **Tabakrauchen unter Schülern. Nationalarchive** Georgiens, Fonds N1725.1.1, Blatt 267.
თამბაქოს მოწევის ჩვევა მოსწავლეებში
საქართველოს ეროვნული არქივი, ფონდი N1725.1.1, ფურცელი 267.
https://archival-services.gov.ge/germanelebi/get_picture/251150 (03.10.2024)

2-3 **Beschwerde über einen Schullehrer**
Nationalarchive Georgiens, Fonds N226.1.171, Blatt 4-5
საჩივარი სკოლის მასწავლებლის მიმართ
საქართველოს ეროვნული არქივი, ფონდი N226.1.171, ფურცელი 4-5
https://archival-services.gov.ge/germanelebi/get_picture/1964159 (03.10.2024)

4 **Jugendliche und versuchter Übergriff auf Mägde im Pfarrhaus**
Nationalarchive Georgiens, Fonds N1725.1.1, Blatt 44
ახალგაზრდები და მოახლეებზე თავდასხმის მცდელობა
საქართველოს ეროვნული არქივი, ფონდი N1725.1.1, ფურცელი 44.
https://archival-services.gov.ge/germanelebi/get_picture/250927 (23.10.2024)

5 Beispiel der Sexualmoral. Nationalarchive Georgiens, Fonds N1725.1.2, Blatt 38.
სექსუალური მორალის ნიმუში.
საქართველოს ეროვნული არქივი, ფონდი N1725.1.2, გვ. 38.
https://archival-services.gov.ge/germanelebi/get_picture/251284 (23.10.2024)

Die Beauftragte der Bundesregierung für Kultur und Medien
Universität Siegen
National Archives of Georgia
Verein zur Bewahrung deutschen Kulturgutes im Südkaukasus
Global Entanglements